

דבר העורכת

לקוראים שלום,

היום הוא יום הזכרון לחללי מערכות ישראל, וכולנו מרכינים את ראשנו וזוכרים את את חללי צה"ל וכוחות הביטחון משורות המשטרה, המוסד ושירות הביטחון הכללי. בול יום הזכרון שהנפיקה ישראל השנה מציג את היכל הזיכרון הלאומי לחללי מערכות ישראל המתוכנן בשטח בית-העלמין הצבאי בהר הרצל. באתר יוצגו שמותיהם של כלל הנופלים במערכות ישראל בהגנה על הארץ ומחוצה לה מאז שנת 1860 ועד היום. היכל הזיכרון ייבנה בצורה של לפיד, המתנשא לגובה של 18 מטר, ובו תבער אש כל ימות השנה.

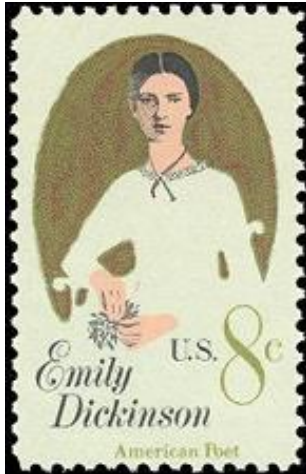

אז מה בגיליון? הדה רכניץ כותבת על אמילי דיקנסון, משוררת אמריקאית. בפינת המיתולוגיה, אלי מועלם מספר על הבודהיזם ועקרונותיו הבסיסיים. בפינה "הנפקות מהעולם", נציג את הבול הארוך ביותר שהונפק במהלך אפריל בתיאלנד. ולבסוף, בכל גיליון, חידון בולאי נושא פרסים.

שלכם, שביט

אמילי דיקינסון

הדה רכניץ

ארצות הברית 1971

בעוד כשבועיים (15.5.17) ימלאו 131 שנים לפטירתה של אמילי אליזבת דיקינסון, אישה-משוררת פורצת גבולות. היא נפטרה באמהרסט, מערב מסצ'וסטס, בביתה "הומסטד", שם חיה די בבידוד במשך 24 השנים שקדמו לכך. סיבת המוות הייתה דלקת בכליות ומיוחס לה המשפט "אני חייבת להיכנס, משום שהערפל עולה", כמשפט האחרון שאמרה.

אמילי דיקינסון נולדה ב-10 בדצמבר 1830, לאדוארד, משפטן צעיר, ולאמילי דיקינסון. היתה זו משפחה מבוססת ומקובלת מבחינה חברתית, שתרמה לחינוך בעיר. לזוג נולדו 3 ילדים, אמילי היתה האמצעית. אחיה של אמילי, וויליאם אוסטין, היה מבוגר ממנה בשנה וחצי ואחותה הצעירה, לביניה (ויני), נולדה 3 שנים אחרי אמילי.

שלושת ילדי המשפחה הלכו לבית הספר המקומי בן החדר האחד. אחר כך הלכו הבנות לאקדמיה של אמהרסט, אשר סבן מצד האב, היה ממקימה. אמילי העידה שהיא אהבה כל מה שהיה קשור בלימודים – החומר הנלמד, המורים, התלמידים. כמקובל אז, דיקינסון עזבה את האקדמיה בגיל 15, ובסתיו 1847, החלה ללמוד בסמינר הנשים של מאונט הוליוק. לבית הספר הייתה אוריינטציה דתית והתלמידות חולקו ל-3 קטגוריות: נוצריות מוצהרות, תלמידות שהביעו תקווה להיות כאלה ותלמידות משוללות כל תקווה להיות נוצריות מוצהרות. אמילי השתייכה לקטגוריה השלישית. לאחר שנה אחת, אמילי עזבה את הסמינר ובכך תמו חייה כתלמידה מן המניין. הסיבה לעזיבת הסמינר אינה ברורה, יש האומרים שהיא חשה געגועים הביתה. הביוגרף של אמילי, ריצ'ארד סיוול, טען שהסיבה היתה שלסמינר לא היה הרבה מה לחדש לה מבחינה לימודית. בכל מקרה, כאשר הגיעה תורה של אחותה ויני להישלח לסמינר, היא נשלחה למקום אחר.

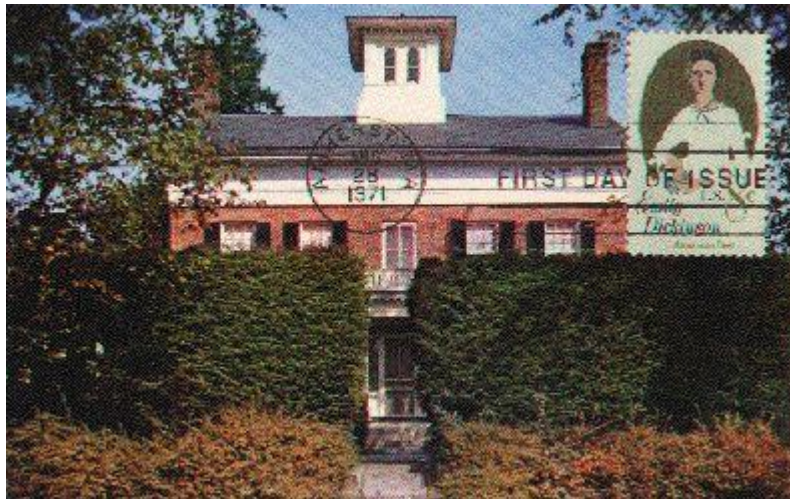
עם חזרתה הביתה, נתקלה אמילי, למגינת ליבה, במה שנתקלו כל הבנות הצעירות והרווקות, שהיו חוזרות מהלימודים הביתה באותה התקופה – הציפיה להשתלב בחיי הבית ובעיקר בעבודות הבית. היא לא נהנתה מהעבודות הביתיות השונות ואף יותר הכבידה עליה החובה לארח ולהתארח בתדירות גבוהה. יש הטוענים שסירבה אפילו לומר "שלום" לאורחים שנכנסו הביתה. החל משנות העשרים שלה, היא ברחה ממבקרים ושוחחה אתם מעבר לדלת סגורה או ממעלה המדרגות, נשמעת אך בלתי נראית. אמילי הייתה מוכנה לצאת מחדרה רק כדי לפגוש את חבריה הקרובים, היגיסון, לורד וסוזאן. יותר מכך, היא הייתה בת 43 כאשר אביה נפטר, אך העדיפה להישאר בחדרה ולא השתתפה בהלווייתו.

התפקיד שאותו לקחה על עצמה ברצון, היה תפקיד היועצת ואשת הסוד לאחיה, אוסטין, שהיה המועדף עליה. נישואיו עם סוזאן "סו" גילברט, הכניסו "אחות" נוספת

למשפחה, איתה היה לאמילי הרבה מן המשותף. סוזאן הפכה לחברה, מבקרת ספרותית, מעין "אלטר אגו".

הנישואין של סו ואוסטין לא היו מאושרים, והוא ניהל מערכת יחסים רומנטית מקבילה, שנמשכה במשך 13 שנה, עד מותו, עם מייבל לומיס-טוד. אמילי סלדה ממייבל ולא פגשה אותה מעולם. מייבל, לעומת זאת, חשבה שכתובתה של אמילי גאונית ולאחר מותה של אמילי היא השתלטה על שירה, ערכה בהם שינויים על פי דעתה ורצונה (יחד עם עורכים נוספים) ופירסמה אותם. יתכן שטוב שעשתה כך, שכן אולי אחרת השירים לא היו מתפרסמים לעולם.

משנות ה-60 של המאה ה-19 היא (וגם ויני במידה מרובה) חיה בבידוד כמעט מוחלט, אך ניהלה תכתובות ענפות והרבתה לקרוא. היא בילתה זמן רב עם בני משפחתה.

גלויה המציגה את ביתה של דיקינסון עם הבול שהונפק לזכרה

היא היתה מאד פורה וכתבה שירים רבים, בעיקר בתקופת מלחמת האזרחים (1861-1865). היא צירפה שירים גם למכתבים ששלחה לחברה, אך למרות שלא מעט אנשים קראו אותם, רק כ-10 שירים פורסמו בימי חייה וגם אלו עברו שינויים כדי להתאים לרוח השירה של התקופה ולכן במהלך חייה היא נותרה אלמונית כמעט לחלוטין. עם מותה, גילו בני המשפחה כ-1800 שירים, כתובים על דפים שאמילי נהגה לתפור בעצמה על מנת ליצור מעין מחברות. היא נהגה להשתמש בשורות קצרות מאד, באותיות גדולות גם כשלא היה צורך בכך, בהרבה מטפורות, בשיטת פיסוק משלה, (ריבוי של מקפים, למשל) ולא בפיסוק המקובל. ובכלל, היא התנערה מן "המקובל" בשירה באותה תקופה ויצרה בצורה חופשית ומקורית.

"האני" בשירתה מודע למגבלות החברה בה היא חיה, כמו גם לעולם הדימיון הפנימי והמאד עשיר שלה. היא ראתה בשירה חרב פיפיות, אשר מצד אחד משחררת את היוצר, אך מאידך כובלת אותו לקרקע. הכרך הראשון של שירה פורסם ב-1890, 4 שנים לאחר מותה וזאת למרות שביקשה מויני אחותה לשרוף את כל כתביה לאחר פטירתה. הוא זכה להצלחה גדולה ו-11 מהדורות שלו נמכרו בתוך שנתיים. העורכים

הראשונים של השירים, שינו כאמור, את צורת כתיבתה והכניסו את שיטת הפיסוק הקונבנציונאלית ובנוסף לא שמרו על סדר השירים שהיא יצרה. מהדורות חדשות יותר, מנסות להשאר נאמנות עד כמה שניתן למקור. רק ב-1981 יצאה לאור מהדורה שבה השירים מופיעים לפי הסדר שאמילי דיקינסון קבעה.

את מרבית חייה בילתה אמילי בתוך ביתה. בעיקר בחדר השינה הפינתי בקומה העליונה, בו כתבה שירים ומכתבים כל הלילה. נהגו לתאר לא פעם את התבודדותה כתוצאה של אהבה נכזבת. אך יתכן שהיא פשוט רצתה להקדיש את כל כולה, ללא שום הפרעה, לכתיבה, למילים, הדבר החשוב ביותר עבורה. דמותה נתפסה כשל אישה דעתנית, פעילה, העומדת על עצמאותה האינטלקטואלית ומורדת כנגד מוסכמות דתיות ומגדריות. תימהונית שלא היה אכפת לה להיחשב ככזו. ואם לצטט מדבריה –

"חוף מבטחים הוא הבטוח שבדברים, אבל יש ברצוני להיאבק בגלים"

המאמר המלא פורסם לראשונה באתר של [האגודה הישראלית ללימודים פמיניסטיים ולחקר המיגדר](#).

הדה רכניץ היא אמריקנולוגית, חוקרת ומרצה בנושאים אמריקאיים. ניתן לפנות אליה בכתובת nitzank@bezeqint.net

במאמרה המקורי הדה ציטטה שיר אחד של דיקינסון:

"Why do I love" You, Sir?

Because—
The Wind does not require the Grass
To answer—Wherefore when He pass
She cannot keep Her place.
Because He knows—and
Do not You—
And We know not—
Enough for Us
The Wisdom it be so—
The Lightning—never asked an Eye
Wherefore it shut—when He was by—
Because He knows it cannot speak—
And reasons not contained—
—Of Talk—
There be—preferred by Daintier Folk—
The Sunrise—Sire—compelleth Me—
Because He's Sunrise—and I see—
Therefore—Then—
I love Thee—

ובתרגום של הדה רכניץ לעברית –

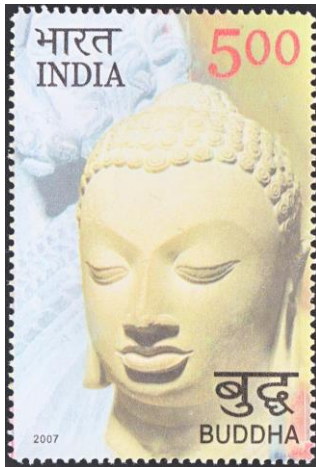
"מדוע אני אוהבת אותך", אדון ?

– ככה –

הרוח אינה זקוקה שהדשא
ישיב לה - לכן כאשר היא עוברת
הוא אינו יכול להישאר ללא נוע באותו מקום.
משום שהוא יודע- ו
אתה אינך-
ואנחנו איננו יודעים-
די לנו (-להבין ש -)
החכמה הינה שכך זה יהיה-
הברק-מעולם לא ביקש מעין
ואף על פי כן היא נעצמה-כאשר הוא, הברק, היה בסביבה-
משום שהיא, העין, יודעת שאינה יכולה לדבר-
וסיבות שאינן מוכלות-
של דיבור-
יתקיימו כמועדפות על אנשים מתוחכמים-
הזריחה-אדון- הכניעה אותי-
משום שהיא זריחה-ואני רואה –
לכן- ובכן-
אני אוהבת אותך –

בודהא והעקרונות הבסיסיים של הבודהיזם ד"ר אלי מועלם

"ואני לא לימדתי אלא זאת – הסבל והשחרור מהסבל" – גאוטאמה סידהארתה

בודהא.

הבודהיזם הוא פילוסופיה ואורח חיים המתבססים על משנתו של **גאוטאמה סידהארתה** המכונה בודהא ("האדם המואר"), ששמים להם למטרה את הפסקת הסבל האנושי. אורח חיים זה מציב במרכז את דרכו האינדיווידואלית של המאמין להגשמה עצמית. אדם המנסה להמנע מהסבל האנושי ולהשתחרר מכבליו יפעל לפי משנתו של הבודהא והוא אינו תלוי בחסדי כח עליון או כח חיצוני אחר.

גאוטאמה סידהארתה והולדת הבודהיזם

הבנת תולדות חייו של גאוטאמה סידהארתה חשובה להבנת העקרונות עליהם מבוסס הבודהיזם. על פי המסורת נולד גאוטאמה כנסיך למשפחת מלוכה בלומביני, צפון-הודו (כיום נפאל) במאה השישית לפני הספירה. כאשר הרתה אמו של גאוטאמה, **מהמאיא**, היא חלמה כי גור פילים לבן נושא צמח לוטוס חדר לרחמה. פירוש החלום היה כי יולד לה ילד שיהיה קיסר ולוחם אדיר או שיחווה את הסבל האנושי וינסה להביא לו גאולה. לידתו של גאוטאמה לוותה באירועים על-טבעיים וכל שוכני השמיים נאספו לחזות בלידה. בלידתו, נעמד גאוטאמה על רגליו והכריז כי זו תהה לידתו האחרונה. הוריו של גאוטאמה, ברצונם כי בנם יהיה לקיסר וימנע מיעודו הרוחני, העניקו לו חיי מותרות בארמונם ומנעו ממנו לחזות בסבלם של אנשים.

לידתו של הנסיך גאוטאמה סידהארתה.

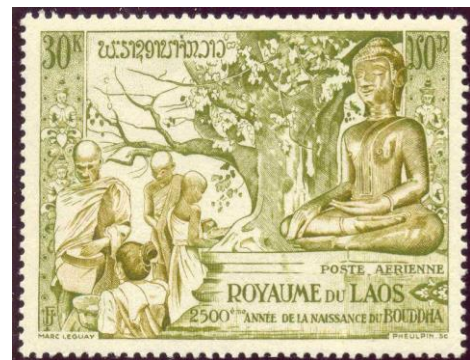

הנסיך סידהארתה קוצץ את שעריו והופך לנזיר נודד.

חייו של הנסיך גאוטאמה השתנו כאשר בסיוריו נתקל במקרה בשלושה מחזות שונים – איש זקן, אדם חולה וגופה המובלת לשריפה. מראות אלו זעזעו אותו וגרמו לו להרהר בטבעו של הסבל האנושי. גאוטאמה עזב את הארמון, נטש את משפחתו והפך לנווד חסר-בית. הוא החל ללמוד טכניקות

מדיטטיביות שכללו סיגופים קיצוניים, שמטרתם הכנעת הדחפים והתשוקות החומריות. לאחר מספר שנות סגפנות הבין שדרך קיצונית זו אינה מניבה הגשמה רוחנית ואינה דוחה את הסבל.

לילה אחד, בעודו יושב תחת עץ הבודהה בבודהה-גאיה, עבר גאוטאמה דרך ארבעת השלבים של טרנס מדיטטיבי ובסופם הגיע להארה בדבר הסבל האנושי ונגלו לפניו עקרונות תורתו: היאחזות בתופעות חולפות כמו דברים חומריים ורגשות הנה טעות יסודית של בני האדם וכי טבעו של הסבל האנושי מתקיים במעגל אינסופי של לידה ומוות (סמסרה). הדרך להשתחרר מדרך זו היא באמצעות הבנה ומודעות לתהליך. מצב תודעתי זה, שאינו חווה את הסמסרה, הוא הנירוואנה. גאוטאמה גילה דרך חדשה שאינה סיגוף ואינה מתענגת על החושים וכינה אותה "דרך האמצע". הוא גילה כיצד ניתן למגר את הסבל בעזרת מדיטציה ולהשתחרר מהסמסרה למצב התודעה של הנירוואנה – בכך הפך לבודהא.

בודהא תחת עץ הבודהה.
בידו הימנית הוא נוגע באדמה ומבקש
ממנה להעיד על הישגיו הרוחניים.

דרשתו של בודהא
בפארק הצבאים.

האלים הפצירו בבודהא ללמד את תורתו, הדהרמה, והוא נדד לבנרס והגיע לפארק הצבאים. שם הכריז על עצמו כטטהאגתה ("הרואה את הדברים נכוחה") ונשא את דרשתו הראשונה, "הנעת גלגל הדהרמה", הכוללת את עיקרי תורתו. דרשה זו נחשבת כאחד האירועים המכוננים בבודהיזם המצוין בכל שנה בחג מיוחד. מאזיני דרשתו של בודהא הגיעו להארה והפכו לנזירים ולהולכים בדרכו (קהילת הסנגהא) שהמשיכו להפיץ את תורת הדהרמה. בודהא המשיך בנדודיו ובהנחלת תורתו ובכל מקום אליו הגיע, כינס תלמידים שיצרו מרכזים זמניים בהם יכלו לשהות במשך השנה. עם הזמן הפכו מרכזים אלו למנזרים.

בודהא נכנס לנירוואנה.

הבודהא מת בעיירה קוסינארא. סמוך למותו כינס את הנזירים כדי להעניק להם הזדמנות לשאול על תורתו. שתיקה כללית של הנזירים העידה כי תורתו הובנה כראוי. אז אמר הבודהא את מילותיו האחרונות: "כל הדברים הולכים וכלים: חתרו אל הנירוואנה ברוח בהירה וזכה!" – שלו ומכונס בעצמו הגיע הבודהא לנירוואנה סופית – עזיבה סופית של העולם וקץ הלידות מחדש.

תורת הבודהא: דהרמה – ארבע האמיתות הנאצלות:

בדרשתו הראשונה בפארק הצבאים לימד הבודהא את עיקרי תורתו המתבססת על "ארבע האמיתות הנאצלות" והן:

- האמת הנאצלת על הסבל (דוקהה) – עולמנו מלא בסבל והחיים אינם משביעי רצון.
- האמת הנאצלת על הופעת הסבל (סמודאיה) – לסבל בעולמנו יש סיבות והן הצמא לתשוקות ולעונג והרצון להתקיים.
- האמת הנאצלת על הפסקת הסבל (נירודהה) – הסבל אינו נצחי וניתן להשתחרר ממנו. מצב השחרור מהסבל הוא הנירוואנה.
- האמת הנאצלת על הדרך להפסקת הסבל (מרגה) – ניתן להשתחרר מהסבל על ידי הליכה ב"דרך המתומנת האצילה". דרך זו כוללת שמונה עקרונות שעל האדם ליישם בדרכו לשחרור מהסבל והגעה לנירוואנה. שמונה עקרונות אלו הם: הבנה נכונה, מחשבה נכונה, דיבור נכון, פעולה נכונה, אורח חיים נכון, מאמץ נכון, מודעות נכונה ומדיטציה נכונה. עקרונות אלו יחד נחלקים לשלוש קבוצות: חכמה, מוסריות ומודעות.

טכניקות המדיטציה השונות
הן חלק מאורח חייו של המאמין.

בודהא לימד דרך תרגול מעשית להתמודדות והתגברות על הסבל. תכליתה של דרך זו היא להביא את המתרגל להתעוררות ושחרור והכחדה של שורשי הסבל (נירוואנה), והיא פסגת ההישגים והגשמת כל האיכויות והאפשרויות הגלומות באדם. התעוררות פירושה חירות מוחלטת מכל סבל שמקורו בזמני ובחלופי.

אורח החיים הבודהיסטי

הבודהיסט מצווה לשמור על מספר כללי התנהגות בסיסיים להם שתי מטרות עיקריות: האחת, חיים בצוותא בחברה ההולכת בדרכו של הבודהא והשניה - חיים בחברה צודקת יותר, נטולת קונפליקטים ומתחים. הבודהיזם כולל חמש קבוצות של כללים הכוללות יחד כמאתיים כללים. מבין חמש הקבוצות, על המאמין הפשוט (שאינו נזיר) לקבל את קבוצת הכללים הראשונה הקרויה "חמשת העיקרים": המנעות משימוש פוגעני במיניות, המנעות מדיבור פוגעני, המנעות מנטילת דבר במירמה, המנעות מפגיעה בכל יצור חי והמנעות מנטילת חומרים מערפלי חושים והכרה. שאר הכללים עוסקים באירועים טקסיים שונים ובמידת המחויבות של המאמין למסדר. על הנזירים חלים כל מאתיים הכללים והם חייבים לנהוג לפיהם.

כניסה למנזר כוללת טקס בו יוצקים מים
על ראשו של המתעתד לנזירות.

בנוסף לכללי מוסר אלו, כל בודהיסט מתחייב לחסות בצילם של שלושה עיקרים הנקראים "שלוש אבני החן" או "שלושת המחסות":
בודהא – המסמל את אידאל ההתעוררות המגולמת בכל הישגיות.
דהרמה – האמת כפי שהתגלתה לבודהא ואותה הוא הנחיל לתלמידיו.
סנגהא – קהילת ההולכים אחרי הבודהא.

תפיסת מחסה תחת שלוש אבני החן היא מרכיב מרכזי באמונתו של כל אדם המתחייב לנזירות והופך לבודהיסט רשמי. בקהילות רבות מדקלמים מאמינים את המנטרה: אני לוקח מחסה בבודהא, אני לוקח מחסה בדהרמה, אני לוקח מחסה בסנגהא!

באמצעות אגדה זו נלמדות תכונותיו הנעלות של הבודהיסט – מוסריות, נדיבות, ויתור ותבונה.

מושג מאוד חשוב בזרמים מסוימים של הבודהיזם הוא הקארמה, שפירושה המילולי הוא פעולה. זהו מושג פילוסופי המתאר יחסי סיבה – תוצאה. השפעתם המצטברת של מעשי האדם, הטובים והרעים, משפיעה על המציאות ומכאן שהאדם הוא האחראי אישית על חייו ומכתיב את גורלו הוא. הבודהיזם גורס שלאדם רצון חופשי ובאמצעות השימוש בו הוא מגדיר את עצמו. כשהאדם בוחר באורח חופשי שוב ושוב בדברים מסוימים, הוא יוצר את אופיו ומשפיע על עתידו כמאמר הפתגם "זורע מעשה – יקצור הרגל; זורע הרגל – יקצור אופי; זורע אופי – יקצור גורל".

בודהיסטאווה ותלמיד.

בבודהיזם ידועה דמותו של הבודהיסטאווה – אדם השואף להגיע לשלמות ולהארה לא רק בשביל השחרור האישי שלו, אלא לתועלת כלל היצורים החיים. גם גאוטאמה סידהארטה, בחייו הקודמים, נחשב לבודהיסטאווה לפני שהפך לבודהא. בזרם המאהיאנה של הבודהיזם, משהה הבודהיסטאווה, גם לאחר שהגיע לסף הנירוונה, את כניסתו למצב זה ונשאר בעולם בכדי לעזור לזולת ולהקרין חמלה לכל היצורים בדרכם להארה. מכיוון שכך, הם עוברים שלבים נוספים של הארה עד שהם נעשים לבודהא. הבודהיסטאווה מתוארים כבעלי מספר זוגות ידיים, סמל בודהיסטי המסמל חמלה.

את פעילותו של הבודהיסאטווה מאפיינות שש סגולות המכונות "שש השלמויות" והן: נדיבות (דאנה), מוסריות (סילה), סובלנות (קשאנטי), אומץ (ויריה), מדיטציה (סמאדהי) וחוכמה (פרניא). טיפוחן והעצמתן של שלמויות אלו מקדמות את הבודהיסאטווה לאורך עשרה שלבים שכל אחד מהם מהווה אבן דרך במסלול אל הנירוואנה. בודהיסאטוות שהגיעו לשלבים מתקדמים נתפשו כהוויות בעלות עוצמה רבה, הזהות לגוף השמימי של הבודהא. הדלאי לאמה הטיבטי נחשב כגלגול של בודהיסאטווה.

התפשטות הבודהיזם

עוד מראשית ימיו היה הבודהיזם דת מיסיונרית. התפשטות הבודהיזם חלה במאה השלישית לפנה"ס כאשר אחת הדמויות הבולטות בהיסטוריה של הודו, **הקיסר אשוקה**, פנה לבודהיזם וביסס אותו בהודו. אשוקה גם שלח שגרירים לאיזורים נרחבים באסיה בכדי להפיץ את תורת הדהרמה. במשך חמש מאות שנה שגשג הבודהיזם בהודו. פלישות של שבטים שונים, בעיקר של מוסלמים שראו בבודהיסטים עובדי אלילים, גרמו להרס המנזרים, המקדשים והספריות. אט אט נעלם הבודהיזם במולדתו הוא, בהודו. כתוצאה מכך, הבודהיזם הוא אחת הדתות בהודו אך לא העיקרית שבהן.

מתחם מקדשי אנגקור וואט בקמבודיה.

כיום נפוץ הבודהיזם בארצות דרום-מזרח אסיה – קמבודיה, לאוס, וייטנאם, תאילנד, מיאנמר וארצות במרכז ומזרח אסיה – מונגוליה, סין, קוריאה, ובהוטן. בארצות נוספות, כמו אינדונזיה ויפן, מהווה הבודהיזם אחת מהדתות המרכזיות. בארצות אלו מקדשים ומונומנטים בודהיסטים רבים ואחד הגדולים שבהם הוא אתר מקדשי אנגקור וואט בקמבודיה.

תורת הדהרמה השתמרה במשך מאות שנים בזכות נזירים ששימרו אותה ככתבים על עלי דקל. כתבים אלו נשמרו בספריות (הו טאי) של מנזרים בכל רחבי העולם הבודהיסטי ומתוכם נלמדת תורתו של הבודהא – הסבל והשחרור מהסבל!

לקריאה נוספת:

כמובן שאין במאמר קצר זה נסיון להקיף את כל התחומים בבודהיזם. לקורא המעוניין להעמיק יותר אני ממליץ על הספר של דמיאן קוון "בודהיזם" מסדרת המבואות של אוניברסיטת אוקספורד בהוצאת "ידיעות ספרים".

ד"ר אלי מועלם אוסף את נושא סיפורי המיתולוגיה (כולל סיפורי המיתולוגיה הבודהיסטית) וכן את בולי לאוס. ליצירת קשר: eli573@zahav.net.il

הנפקות מהעולם – הבול הכי ארוך

במהלך אפריל תיאלנד הנפיקה את הבול הארוך בעולם – 17 סנטימטרים אורכו! הבול הונפק לכבוד המלך פומיפון אדוניאדט, ראמה התשיעי, שמלך בתיאלנד במשך 70 שנים ו-126 ימים – פרק הזמן הארוך ביותר בעולם (ולכן גם הבול הארוך ביותר).

הבול מציג תמונות מחייו של המלך, שהיה מאד פופולרי בארצו. הוא הוכתר בגיל 18 לאחר מותו (או רציחתו?) של אחיו, בהיותו בן 18 בלבד. מכיוון שהיה באמצע לימודים, דודו מלך בפועל והוא החל לכהן כמלך רק לאחר סיום התואר. ב-5 במאי 1987 הוא קיבל את התואר "הגדול" לאחר משאל עם, ויום הולדתו נחוג כיום האב, בעוד שיום הולדתה של אשתו, המלכה סיריקיט, הוא יום האם.

חוק מדינה בתיאלנד קובע כי "כל מי שפוגע מעליב או מאיים על המלך, על המלכה, על יורש העצר או על עוצר צריך להיענש בשלוש עד 15 שנות מאסר". ואכן, תאים רבים נמקים בכלא בעקבות ביקורות שהפנו למלך ומשפחתו. השיא היה כשת'נקורן סיריפייבון, פועל מפעל נאשם בהעלבת כלבתו האהובה של המלך. כל חטאו היה לפרסם פוסט עוקצני על טונגדאינג, כלבה מעורבת שחולצה מהרחוב על ידי פומפיון והפכה לסמל. המלך עצמו כתב עליה ספר ב-2002 וב-2015 יצא סרט ביוגרפי עליה, שהיה לשובר קופות מקומי. בית המשפט החליט להרחיב את פירוש החוק ואסר את סיריפייבון.

המלך נחשב לאחד מבני האצולה העשירים בתבל, עם הון של כ-30 מיליארד דולרים (לפי הערכה שנעשתה ב-2011). בבעלותו היה היהלום הגדול בעולם המכונה "Golden Jubilee" ומשקלו 545.67 קראט, אשר ניתן לו לציון יובל להכתרתו.

הוא נפטר באוקטובר 2016 וכיום בנו, מאהה וצ'יראלונגקון, מולך תחתיו. נאחל לו שנות מלוכה ארוכות ובולים רבים ☺.

חידון מספר 103

איזו מדינה?

ארגון האומות המאוחדות (האו"ם) הנפיק סדרת בולים ארוכה של דגלי המדינות החברות בו.

של איזו מדינה הדגל הנראה בבול?

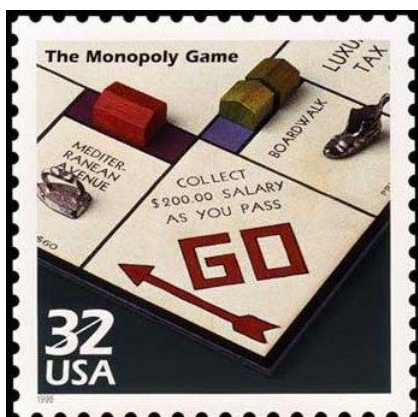
מי האיש?

בקדמת הבול נראית המלכה ויקטוריה, אך מי האיש הנראה ברקע? איזה תפקיד חשוב הוא מילא? מה הקשר שלו לתעלת סואץ? ומה הקשר שלו לעם היהודי?

זהה את המשחק

איך נקרא משחק זה? מתי והיכן הוא הומצא?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 במאי. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 102

זהו דגל פולין. שני הצבעים – לבן ואדום – הם הצבעים של שני החלקים של המדינה בעת (לבן – פולין, אדום – ליטא).

מי האיש?

הבול מציג את דיוקנו של **מוסטפא כמאל אטאטורק**, האיש שהקים את הרפובליקה הטורקית והיה נשיאה הראשון. אטאטורק שינה את פניה של טורקיה לחלוטין והפך אותה למדינה חילונית ומודרנית. בין השאר הוא קבע את טורקיה כדמוקרטיה, העניק זכות בחירה לנשים, שינה את הכתב הטורקי, אסר על חבישת תרבוש ולבישת רעלה והנהיג עוד רפורמות רבות

זהה את החפץ?

הקוביה ההונגרית (המוכרת בעולם גם כקובית רוביק), הומצאה על ידי פסל ואדריכל הונגרי בשם **ארנו רוביק**, בשנת 1974. הקוביה ההונגרית הוא הצעצוע הנמכר ביותר בהיסטוריה. השיא העולמי בפתרון בעיית הקוביה עומד על פחות מ-5 שניות!

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של אורי אמיגה, בן ה-18. אורי זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלה ניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com